

LIBERTATEA

Abonamentul:

foia „Libertatea” cu adăusele sale „Foia Interesantă”,
foia de glume „Bobirnaci”, — e următorul; pe un an 10 cor.;
pe 6 luni, an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an!
Pentru America trei dolari pe an.
Pentru România 40 Lei pe an.

Foia națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La lit.
scrute ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de tax.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătească înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Sfatul Comitetului național la Orăștie.

Vineri și Sâmbătă, săptămîna trecută, Orăștia a avut oaspeți aleși: 17 membri ai Comitetului național român, conducătorii politicii noastre naționale, — au ținut în aceste două zile ședințe, în cari au desbătut toate acele treburi cari cereau o hotărîre din partea conducerii naționale.

Au luat parte la însemnatele ședințe:

Președintele partidului național dl George Pop de Băsești, vicepreședinții: Nicolau Ivan și Dr. A. Vlad, Președintele clubului dietal al deputaților Dr. Teodor Mihali, deputații Dr. St. C. Pop, Vasile Dămian și Dr. Nic. Șerban, apoi membri de comitet: Dr. Iuliu Maniu, Protosincol Roman Giorogariu, Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Romul Veliciu, Dr. Cornel Iancu, Dr. Romul Boila, Dr. Aurel Cosma, Dr. Valer Branisce, Dr. I. Lengher și Dr. Victor Onișor.

Comitetul a ținut ședințe aproape nesfârșite, de dimineața dela 8 până după prînz la 1—2 ore, apoi dela 3 d. a. până seara la 8—9., avînd a desbata și a cumpăni multe și însemnate treburi cari cer o îndrumare din partea celor ce au cîrmuirea politicii noastre celei cu drumul așternut pe atîta spini și polumide.

Hotărîrile comitetului sunt aduse la cunoștința obștei numai în linii mari, prin următoarea vestire din partea lui:

Comitetul află cu durere, că țînta politică dușmănoasă intereselor neamului românesc, urmează a domni în această țară, și că, prin urmare, partidul național român să află silit a duce și mai departe lupta politică în contra guvernului de azi, care cu o aspră necrușătoare durează această țîntă de guvernare.

— Comitetul osîndește volnicile săvîrșite în dieta din Budapesta în contra libertății cu-

vîntului și în contra partidelor opoziționiste (din împotrivire), și află de bună țînta de până acum a deputaților naționaliști.

— Față de faptul înființării Episcopiei greco-cat. maghiare de Hajdu-Dorog, își arată adîncă sa scîrbă, văzînd că această episcopie s'a făcut cu menirea să servească scopurilor de maghiarizare ale politicii de azi, și prin urmare este un mijloc de prigonire politică, în contra poporului românesc! Află drept aceea, că o luptă de apărare față de acest atac, este o datorie și o trebuință națională!

Își trimite cuvîntul său de încurajare fraților primejduiți prin această biserică și aduce mulțumită tuturor, cari în această mare luptă lucrează pentru mîntuirea credinței și limbei românești! Îi roagă să urmeze a aduce jertfa luptei grele pe altarul națiunii!

— Comisiunea însărcinată cu pregătirea planului de lege privitor la schimbarea legii de vot, așa după cum ar dorî-o neamul românesc, a înaintat planul său. Comitetul a primit în temeiurile sale acest plan, i-a arătat comisiunii mulțumita pentru lucrarea sa temeinică și potrivită intereselor neamului românesc și pornirilor democratice (ocrotitoare de popor), și a ales o altă comisiune pentru a-i da planului cea din urmă formă, potrivită pentru a fi înaintată, în caz de lipsă, de deputații români dietei din Budapesta, ca cerere a poporului românesc!

— Comitetul a hotărît țîntarea unui șir de adunări populare, îndeosebi și după bun plan, în comitatele de Miază-noapte locuite de Români, precum și în celelalte comitate românești unde să va afla trebuință să se fie.

— Pe urmă comitetul a desbătut asupra mai multor treburi țîntătoare conducerea din lăuntru a partidului.

Amănunte mai multe deocamdată nu putem da nici noi. Ele să vor vedea din mișcările ce vor urma acestor ședințe ale conducerii partidului.

La toată întîmplarea punct foarte însemnat este: lucrarea comitetului privitoare la votul universal.

Fiindcă azi bate la ușă legea cea nouă de vot, — partidul nostru național are datorința a arăta în dieta țării că ce fel de lege, dreaptă și cinstită, cere el să se dea țării. Și asta o poate face prin deputații sei. Cuvîntul deputaților însă are mai mare greutate când vor arăta, că planul de lege ce ei îl cer, nu e numai iscodirea și plămuirea lor, a alor 5 inși, ci a unui sfat plin, de conducători ai neamului, cari cer acea lege în numele și din încredințarea neamului întreg!

Și această datorință și-a împlinit-o frumos Comitetul național prin pregătirea planului din vorbă, în sfaturile sale dela Orăștie.

Deputații noștri îl vor înainta dietei de-odată cu planul guvernului și vor lupta pentru el acolo.

Așteptăm cu multă nerăbdare să-l vedem pus pe masa dietei și supus desbaterilor luminate ce vor urma întru sprijinirea lui.

UNELE—ALTELE

Încă un mare dar.

— Vasile Stroescu. —

Binefacerile acestui om cu suflet mare, dăruit de Dzeu cu avere frumoasă, nu înceată a să revărsa asupra câmpului lipsit al culturii române dela noi.

Mai nou a făcut iar un mare dar: 100.000 cor. pentru zidirea seminarului teologic-pedagogic din Sibiu. Metropolia are seminar vechiu și puțin răspunzător trebuințelor de azi. Conzistorul a chibzuit asupra zidirii unui seminar nou. Dar cum azi zidirea, mai ales la orașe, e împreunată cu grozave cheltueli, — nu era modru a să apuca de lucru.

A venit mâna binecuvîntată alui Stroescu și a ajutat mult la aceea, ca Conzistorul să se apropie de intruparea planului seu, dăruindu-i o sută de mii coroane în acest scop.

Toate foile noastre, și toate inimile românești, privesc înviorate, electrizate, spre acest om

al lui Dzeu și din toate inimile un gând și o dorință să îndreaptă spre el: să-l țîntă Dzeu mulți ani!

Episcopii ungurești pentru Români.

— Să cere și cea gr.-or. maghiară! —

Niei n'ar bănuî omul oă'n niște capete Săcnești, cari altfel sunt vestite de hăbăuce, se plămădesc atîtea planuri dușmănoase Românilor și primejdioase așezămîntelor noastre naționale. Mai acum vr'o șapte opt ani într'o adunare a societăților săcnești, țîntă. În Gherla, deputatul Găza Ferenczy a stăruit, ca Ungurii din Ardeal, adevă Săcuii, să se facă luntre și punte ca să înființeze o episcopie ungurească pentru greco-catolici. După vorbă au urmat faptele, mai mult sau mai puțin cunoscute, și — episcopia dela Hajdudorog, menită să înghită atîtea zeci de mii de suflete românești.

Tot în adunarea generală a societăților săcnești, care s'a ținut acum vr'o două săptămîni în Kisk-szereada, președintele Ludovic Deák, inspector al școalelor, a spus oă cea mai apropiată țîntă a Ungurilor este: înființarea unei episcopii ungurești greco-orientale.

Auzînd strigătul acesta de luptă al dușmanilor noștri, par'că nici nu ne vine să mai băgăm de seamă celelalte atacuri, năvălirile puse la cale împotriva băncilor românești tot acolo. Căci se știe că Unguri greco-orientali nu sunt în țara aceasta, oi numai Români și Sîrbi. Dar sînt cîteva comune, în cari ai noștri au uitat, în parte sau de tot, graiul străbun, și astfel vorbesc azi ungurește. Pentru'ca să răpească pe acești Români poporului nostru, pentru ca să le facă cu neputință întoarcerea la noi, și pentru ca să tragă și pe alții după ei, — vreau să întemeieze cei volnici și o episcopie greco orientală cu limba de slujbă ungurească, după asemănarea celei dela Hajdudorog. Nu ne îndoim că ei vor lucra din răsputeri, ca să și izbîndească și visul acesta.

Conducătorii noștri, în rîndul înțîli vlădiciei noștri, să ia seama, să miște toate pietrele pentru a împiedica această nouă nelegiuire, această nouă lovitură de cuțit îndreptată împotriva bisericii naționale românești. Apărarea noastră

acum trebuie să fie mai hotărâtă și mai dîrză, fiindcă deja sîngera din ranele celeilalte episcopii, și fiindcă știm de mai înainte, ni-se spune, ce ni-se pregătește. Să n'ajungem numai a plînge pe ruinele, pe dărîmăturile bisericii, ci să arătăm că știm și să ne împotrivim, ba chiar să biruim pe cei ce cu gînduri atît de păcătoase vor să se apropie de bisericile noastre!

Mîngăerea noastră.

Zilele astea am avut o deosebită mîngăere sufletească. Petrecînd în orașul nostru Comitetul național și întîlnirea ședința politică aici la noi, — fruntașii bărbați din această înaltă corporație politică națională, nu și-au uitat nici de noi, neînsemnații muncitori în cîmpul național prin aceste fol. Avînd o oră de răgaz, 8 dintre fruntași, între cari și venerabilul președinte, au făcut o vizită la tipografia noastră, ca să vadă și dinșii atelierele în cari să scot patru fol naționale: „Libertatea“, „Foala Interesantă“, „Cosinaeană“ și „Bobirnaclii“ și atîtea cărți literare alese, toate răspîndind în cercuri largi de cetitori suflet românesc curat și bun. Iubiții noștri oaspeți au rămas mișcați cînd au văzut casa modestă în care-l așezată „Tipografia Nouă“ a acestor fol și curtea ei simplă, ba săracă, prin care, în o parte, crește țără, și nu strălucește asfaltul său altă pardoseală luxuoasă... Și-au arătat bucuria că vadă acest atelier de muncă națională și ne-au dorit mult noroc și spor! Le-am mulțumit din inimă de gingașa lor luare aminte.

Iar unul din domni ne-a făcut cunoscut, că chiar în ședința comitetului s'a luat, printre hotărîrile ce privesc treburile interne, un punct care sună cam așa: „...și aflîndu-ne în acest oraș, în care apare foala populară politică „Libertatea“, cea dintîi prin care s'a deschis calea politice noastre activiste de azi, și avînd în vedere credința neclintită și însuflețirea necunosătoare de pedeci, cu care această foale a slujit și slujește politica noastră națională și cauza culturii poporului român peste tot, — comitetul partidului național salută această foale aici în orașul ei cu frumos nume, și arată mulțumita sa pentru slujba ce face partidului și-o încuragază să meargă cu aceeași credință și inimă românească înainte!“

Suntem foarte recunoscători onoratei conduceri a partidului nostru național pentru această luare aminte față de modestele noastre fol, — singura răsplată ce o așteptăm și o primim pentru munca noastră, și îl asigurăm, că ne vom arăta tot atît de vrednici de această încredere și luare aminte, ca și în tot trecutul nostru!

A fost pentru noi o dulce mîngăere.

Dieta din Pesta

să deschide de nou în 17 Septembrie. Partidele politice, cari, precum știm, s'au despărțit în vară după o ne-mai pomenită luare de cap, — să pregătesc a să ducă în dietă tot așa gata de războiu, purtînd cea mai grea armatură! Guvernul a dat de știre că jertfește, de dragul păcii, capul lui Tisza, dar împotrivirea

cere și alui Lukács și nimiciirile hotărîrilor aduse în chip nelegiuit prin volnicul Tisza. Ele vestesc războiu pe viață și moarte!

Guvernul spune că: pe Lukács nu-l jertfește. El pune pe masa dietei o mulțime de planuri de legi, de lipsă țării, între care și cea despre vot. Dacă opoziția nu-i dă pace să lucreze, închide dieta până în Decembrie. Atunci o deschide ca să ceară îndemnire de buget pe 1/2 din anul 1913 dacă nu i să dă cu bine, și-o ia așa cum a făcut cu legile militare în Iunie, aplicînd și regulamentul de casă cel foarte aspru, votat în Iunie de Tisza!

Adecă: făgădueli sărbătorești că loviturilor să va răspunde cu și mai răsunătoare plesnituri.

Iarăși o lumină ce să stingă..

— Școala din Oieșdea, pe cale de a să perde. —

Dle Redactor! Cu multă durere sufletească vă vestesc un lucru dureros din comuna noastră Oieșdea aproape de Alba-Iulia.

Comuna e locuită în jumătate de Români, vre-o 450 suflete (vre-o 110 familii) și pe-atîta Unguri.

Bunii noștri frați, țînînd în trecut mult la limba și legea lor, s'au sforțat cît numai au putut și și-au ținut școala lor românească, gr-cat și nu s'au învoit odăta cu capul s'odea din mână! Fie și cu mare cheltuială, dar să și aibă ei școala lor deosebită, în care să laude numele lui Dzeu în limba lor românească și să primească copiii învățatura dela Român ca ei, care să nu le hulească neamul și trecutul, nici să-i desnădăjduiască asupra viitorului!

Durere, azi sufletul fraților noștri din Oieșdea pare înfrînt, desnădăjduit, plecat căderii! Că s'a dat pe lîngă ei notarul, un Român re-negat, și atîta i-a desmîntat, atîta i-a îngrozit de sarcinile ce trebuie să poarte ținîndu-și ei de ei și mai departe școala, încît mulți oameni din popor, abătîndu-se dela țînuta cea gata de ori-ce jertfe, a părinților lor, pentru școală, își zic: „Haid' să-i dăm pace. S'o lăsăm, ca să scăpăm de atîtea cheltueli. Facă statul școală...“

Și sunt pe cale a o părăsi.

„Statul“, bunul „părinte“, va face cu bucurie școală ungurească în locul celei românești din Oieșdea, căci aci nădejdea lui e mare:

Avînd în sat un număr însemnat de Maghiari, Românii erau ținuți departe de înfrîngerea acestora mai ales prin școala lor osebitală și prin asta naționalitatea, curățenia neamului nostru, era ferită de stricare.

De aci încolo copiii români, fiind siliți a cerceta școala maghiară din sat, în care vor auzi zilnic dela dascălul ungar că țara e „ungurească“ și numai ungurească!, că nici noi nu suntem alteeva decît „Unguri ou buze vala-che“ (care vorbim altă limbă), și

că aici nimeni n'are drept la viață și libertate decît Ungurul și iară Ungurul, — și că dintre limbile țării singura „fericitoare“ e limba ungurească, — în mulți din ei, sărăcuții școlari, scade mîndria de limba lor și de neamul lor; cred, neavînd cine-i învăța altfel, că zău asta chiar așa o fi, că numai Ungurul e ființa aleasă lui Dzeu în țara asta, și noi suntem numai niște rătăciți pe aici, pe cari ei ne sufăr în țară numai de buni ce sunt... — Și azi unul, mîne altul să îndepărtează de buna și sfînta credință a părinților și moșilor sei!

Iată pentru ce ne doare sufletul de vestea, că Românii din Oieșdea sunt azi aplicați a lăsa ca să li-se închidă școala, să se stingă făclia sfîntă ce o ardeau și ei pe altarul culturii naționale române!

Mai mare e primejdia și mai triste urmările unei astfel de stingeri în un astfel de sat mestecat, decît e în un sat curat românesc!

Și iată de ce, de trei bine să se gîndească Românii din Oieșdea ce fac, până nu face!

Atrageți luarea aminte a Conzistorului dela Blaj asupra primejdiei, și nu lăsați, dragi frați din Oieșdea, să vă piară școala, căci moartea ei, e pierderea pe jumătate a sufletelor fiilor vostri!

Alexe Pocol.

Zilele trecute l'a ajuns pe dl Alexe Pocol, mare proprietar de băi de aur în Baia-mare, o supărătoare nedreptate: Cineva zvonise, că dsa ar fi făcut un mare dar pentru zburătorii maghiari. Un zburător (nezburător) ungar s'a nenorocit la Baia-mare încercînd și el să zboare. S'au adunat ajutoare pentru el. A dat și dl Pocol 20 cor. pentru ajutorare. Să vede că ungurii naibii cari au adunat ajutorul, s'au lăudat, că Românul Pocol a dat 2000 cor. și a făgăduit pe tot anul ajutor tot așa de mare zburătorilor maghiari! (Apoi da, credem și noi, că dacă în tot anul va merge oîte unul la Baia-mare și și-o rupe gîtul, dl Pocol va da în tot anul „ajutor așa de mare“ cum a dat celui din ăstan, 20 cor.)

Un Român cu suflet bun a auzit lauda ungarilor și, ușor de înțeles, s'a năcăjit grozav de asta. Că, uite, la Vașarhei, la Arad, peste tot locul, lumea ungurească nu vrea să iasă, decît unu din sută, ca să vadă pe un adevărat și mare măestru în ale zborului, pe A. Vlaicu numai pentru că e Român, și nu voește să-i dea creștari ungurești! Și Românul năcăjit dela Baia-mare a certat rău în ziarul „Românul“ dela Arad pe dl Pocol pentru „darul“ său cel prea mare dat unor nevrednici.

Cu plăcere aflăm că totul a fost o scornitură, o laudă de gură goală a unor unguri, — iar adevărul e, că dl Pocol, fost un vrednic învățător român, nu pentru zburătorii maghiari și-a deschis

larg punga în care un mare noroc dela Dzeu i-a vărsat rlu de aur, — ci pentru aeroplanul Vlaicu III ce vom noi Românii din această țară să l dăruim lui Vlaicu, — a dăruit singur 15.000 cor. din cele 30.000 ce să cer pentru mașina ce să i-o facem ca dar național!

Suntem fericiți a putea aduce această veste frumoasă despre dl Alexe Pocol dela Baia mare, — știre pe care o aflăm în „Gazeta Transilvaniei“.

Pacea primejduită.

— Sirbia și Bulgaria, nellaștite —

Lumea începe să privească tot mai nedumerită spre Balcani (partea din jos de Dunăre, spre Turcia). S'ar părea că Turciei i-se pregătesc zile de grea încercare. Văzîndu-o încurcată în războiul cu Italia, slăbită de cheltuelile acestui războiu, sfîșiată încă în lăuntru, — vecinii Sirbi și Bulgari cred că ar fi timpul potrivit a zmulge dela ea — Macedonia. Atît în Bulgaria cît și în Sirbia, lumea strigă în gură mare, că nu mai poate suferi stările din Macedonia, unde frații lor sunt atît de nedreptățiți prin domnia turcească! Cer ca țării să i-se dea cîrmuire de sine sub un principe creștin.

Și fiindcă Turcia întîrzie a implini a astfel de cerere ce i-să poruncește de vecinii sei, — e plină Bulgaria și Sirbia de strigăte: *Războiu și iară războiu!*

Tot așa cere Grecia, — căci în Macedonia trăesc mulți Bulgari, Sirbi și Greci, dar și numărîți Români (ziși Cuțo-Vlachi sau „Țînțari“, fiindcă folosesc cu mult ț în vorba lor).

— Trenuri întregi încărcate de arme și muniții vin din străinătate pentru Sirbia și Bulgaria.

— Comitetul bulgar pentru Macedonia a primit din America știre, că 15.000 de macedobulgari aflaători în America, pleacă acasă îndată ce să începe cumva ciocnirea la hotare.

— Bulgarii din Üsküb au primit înștiințare să fie gata de plecare în toată clipa.

— Din Salonic să telegrafiază că la hotarele bulgare spre Turcia, să vede o mișcare neobicinuit de viuă. Trupele își sapă cu zor șanțuri de întărire.

— O patrulă turcească apropiîndu-se mai tare de zona neutră (fășie de pămînt despărțitoare, pe care n'au să umble nici unii nici alții), patrulele bulgare au pușcat pe ea. Patrula turcească primind ajutor a răspuns focului tot cu foc, și au ucis pe 5 Bulgarii Bulgariei au primit și ei ajutor și s'a început o luptă între patrulo, la care au venit să dea

și țărani ajutor. Pușcăturile au ținut toată ziua (în 10 Sept.). Sara au încetat. În dimineața următoare au început din nou.

— Turcia nu mai știe cum să încunjure o aprindere a hotarelor. Ca să fie pace, a făgăduit că dă și naționalităților din Macedonia toate libertățile pe care le-a dat Albanezilor!

Nici numele nostru nu-l pot auzi!

Nu demult și-au ținut societățile săcuiești adunarea generală într'un orașel din răsăritul Ardealului, unde s'au adunat Unguri din toate părțile țării, ba chiar și din București, de unde au adus un steag național de al lor (roș-alb-verde.) Despre lucrările acestor societăți vorbim într'alt loc al foii noastre. Aici pomenim numai un amănunt, de care se vede cât de mult ne urăse Ungarii.

Un vorbitor de-al lor ținea o cuvîntare, în care a pomenit de Români. Atunci întreagă adunarea a strigat, ca un singur om:

— Aia nu-s Români, ci sunt Valahii! (Nem románok azok, hanem oláhok!)

Și până la sfîrșit, de cîte ori a venit vorba de frumosul nostru nume, răcneau împintenații împotriva noastră, voind să ne facă cîndă cu poleaca de „Valah“.

De față la adunarea aceasta au fost și trimiși de-ai miniștrilor, și spanul, și alți slujbași înalți, cari știu legile! Și nu s'a găsit unul, care să spună răutăților infumurați, că legile țării, dela patruzeci și opt încoace, nu ne numesc decît tot „Români“, iar vorba „Valah“ au lăpădat-o ca pe una care nu are nici un rost. Adeocă Ungurii și Săcuii cei cari se bat în piept că einstesc legile, au lucrat tocmă împotriva legilor știind aceasta, gîndind că ne vor face nouă sînge rău. Dar s'au înșelat, căci noi nu ne prea pierdem cumpătul și firea pentru prostiile sau faptele lor pozitive legii, și apoi ne-am cam dat (fiindcă am avut cînd), ca ei să ne împlinescă porunca dreptății, să-i auzim zicînd una și să-i vedem făcînd alta. Cîte drepturi avem noi pe hirtie și făgăduită înfăptuirea lor, și ele rămîn tot numai vorbe goale și îmbătate cu apă rece!..

Dar de uitat nu vom uita nici înșepăturile acestea de țîntări veninoși, oi le încreștăm pe răbojul marilor noastre suferințe, ca să le știm în ziua răsplătirii pe toate.

Marile manevre.

Marile manevre din comitatul Aradului, își au împlîrile lor mai însemnate iar unele mai înfrîtoare, decît s'au mai pomenit la alte manevre. Ținta luptei e: Corpul de armată ardelean (8 regimente cu toți husarii, tunarii, honvezii și celelalte ce s'întin lanț uriaș de el), zis corpul celor roșii, a avut să lăe lupta față de corpul 7 de Timișoara, zis corpul albastru (vînat), și corpurile erau așezate așa că între ele s'întin Tisza și Murășul și ele venind spre oală să treacă aceste râuri cît pe podurile ce s'afă peste ele, cît pe poduri făcute de pionirii lor. În jurul acestor treceri peste

râuri, a cuprinderii și apărării podurilor inamicului, s'au dat cele mai interesante și însemnate lupte.

În 10 Sept. a început corpul ardelean trecerea peste Murăș din sus de Macău în trei puncte. Inimicul nu s'a așteptat la trecerea în acest punct și abia trimisese în această parte o trupă mai slabă de husari, dar asta a fost repede alungată de infanteria contrară și trecerea trupelor pe luntri s'a început fără mari greutate, — afară de greutatea pe cari le făcea Murășul însuși umflat și tulburat! După ce au trecut trupe de apărare îndestulitoare, s'a început lucrarea baterii podului de luntri, pe care să treacă apoi grosul armatei. Inimicul aflînd de asta, și a trimis repede mai multe divizii de călăreți cari să atace acest punct, până poate sosi infanteria și tunarii cari să bată în ei. S'a pornit o luptă grea. Tunurile ușoare, aduse pe cai, și husarii dați jos de pe cai a corpului albastru, au început a bate punctul Murășului unde să luca podul. Și corpul Ardelean a avut lucru greu, a trebuit să pună multă artilerie în linie de foc ca să apere lucrările podului! Până sara au ținut bubuiturile de tunuri și ropotul de arme. Sara podul era gata și armata avea să treacă toată noaptea, ca mîne în zori să se dea mare încaerare cu inamicul ce vine dela Miază-noapte (corpul timișorean).

Principele de coroană Francisc Ferdinand a stat aci până sara la 8., să vadă lucrările în jurul podului și apărarea de o parte și atacul din cealaltă. Abia sara s'a retras în vagonul seu de pe linia ferată în care își are locuința în zilele astea.

— Mai mare a fost lupta Luni între Seghedin și Tape, pentru trecerea peste Tisa. După planul de manevră, „roșii“ (ardeleni), aveau să treacă peste Tisza ca să ajungă pe inamicul care să grămădea în jurul Mezőhegyesului. Bicicliștii și automobiliiștii li aduseseră știri că inamicul li ține mereu în ochi și că nimicește toate podurile de peste Tisza! Comandantul roșilor a poruncit atunci ca monitoarele (vase ușoare de război) ce s'afă la Zenta, să vină repede pe Tisa în sus pînă la Seghedin. Au venit două monitoare și trei alte vase și au încungiurat podul dela Seghedin. Inimicul (vineții, venind dela Miază-noapte) au început să atace punctul, doar strică podul și împedecă venirea roșilor după ei, — dar roșii au deschis așa foc puternic asupra lor, încît au trebuit să fugă de grabă și infanteria și husarii vineții! Și fiindcă roșii (ardelenii) cuprinseseră și brudina dela Tape și începuse a trece pe aci, vineții au dat foc puternic asupra dar au fost cumpilit bătuți de roșii, — iar ostașii din o trupă mai mică a lor ce cercase să scape în niște case și de acolo să apăra, au fost prinși toți!

În jurul trecerii peste podul apărării de monitoare, s'au văzut lucruri foarte frumoase: Mai multe mașini de zburat în slujba vineților, s'au repezit asupra podului, aruncînd asupra lui materii cari să-l zdrobească! Dar n'au nimerit (că n'a fost printre ei Vlaicu care la Viena unde dădea acolo nimerca!) iar monitoarele văzînd primejdiile mașinilor, și-au îndreptat tunurile cu gura în sus și pușcau după ele, alungîndu-le!

A fost o manevră foarte interesantă. Tunurile bubuiau, mîile de

puști pîrăiau, copitele cailor băteau pămîntul în ropot, automobilele urlau zguduind pămîntul, iar peste toate mașinile de zburat sîrăiau și baloanele să legănuu ducînd grăbite știri de colo colo!

Și-a avut însă frumoasa manevră nenorocirile sale, unele îngrozitoare: Pe cînd umpleau un balon, cu gaz, pregătindu-l de înălțare și cinci soldați țineau de funiile cu care era legat de un stîlp la pămînt, — de odată s'au rupt funiile și balonul s'a zmucit în sus repede. Doi soldați s'au lăsat cu mîinile de funii cînd erau ca de 2 metri dela pămînt și au căzut jos, dar trei nu s'au lăsat, nenorociții, de funii, crezînd că ei pot opri înălțarea fără vreme a balonului. Balonul i-a răpît cu el la înălțime de 2—300 metri, ei spînzurau în aer de funii sub el, dela o vreme și-au pierdut puterea și au căzut de acolo dela înălțime, — și doi din ei praf s'au făcut! Unul a fost găsit tot zdrobit, altul căzuse în un copac și acolo l'au aflat spînzurat în un cotor de copac, mort. Al treilea să vede că s'a lăsat de funie pînă nu era prea sus, și n'a murit de cădere. A fost aflat fără știre de sine la 2 zile, în un cîmp. Nenorocitul sfîșiat de copac era un pompier din Viena împărțit la slujba balonului, venise numai la manevră, fiind rezervist și avînd acasă familie!

— Două automobile au dat și ele de val. Unul, care ducea pe ministrul de război s'a izbit de o peatră de kilometru și s'a stricat. Noroc că cei din el au rămas cu o spaimă și o zguduitură țapănă. Dar ministrul mai mult n'a vrut să meargă cu alt automobil, ci s'a pus pe tren și a mers mai departe. — Altul s'a răsturnat zvîrlind pe doi generali din el cît colo, — iar Oberleitnantul conducător a căzut în cap rînindu-se greu; e pe moarte.

Bravura de zbor a unui oficer.

— Cum a orbecat ciasuri întregi prin nori, fără să știe că pe unde să afă. —

În jurul manevrelor din comitatul Aradului s'au arătat multe lucruri interesante, printre cari nu cel din urmă și vrednic de mirare, e zborul vicecolonelului (Oberleitnant) Uzelatr. Acest ofițer înalt, comandant al trupei de zburător din armată, a plecat dela Wienerneustadt de lângă Viena, să vie în un zbor, prin văzduh, pînă la Mezőhegyes, în Ungaria, pe cîmpul de manevre. Nu a ajuns chiar pîn' la țintă, dar totuși a făcut un zbor care e o mare bravură și crește încrederea în viitorul mașinilor de zburat în slujba armatelor. Iacă ce spune însuși ofițerul acesta:

— Am plecat Mercuri în 4 Sept. n. la orele 5 dimineața din Wienerneustadt.

M'am ridicat la înălțime de 1000 metri, și doream ca întreg drumul să-l fac la înălțimea aceasta. Dar am ajuns în un nor atîta de des, că îmi era peste puțință să-mi dau sama pe unde mă aflul! Mi-am luat drumul (direcția) spre lacul Fertő, dar vîntul m'a abătut din cale. M'am slobozit atunci pînă la 100 metri în jos, gîndind că acolo aerul va fi mai curat și mă pot îndrepta că pe unde-s. Iar în zadar, că și acolo era negura tot așa groasă și nu mă puteam îndrepta. Am luat-o dar așa, orbîș nainte, crezînd că tot voi ieși eu undeva din această mare de negură

și abia pesfe un cias am ajuns în un strat mai curat de aer, ca cum dai rătăcind prin codri, de o poiană mai răzbutată, — și de pe mapa ce o aveam întinsă zătura de mine am cunoscut, că ținutul peste care plutesc acuma, e ținutul Sümeg. Peste 5 minute iară am ajuns la lacul Balaton. Am trecut peste Bolaton și mi-am schimbat direcția (calea) spre Mezőhegyes. În aretnă Félégyház-ului mi-s'a gătat înse benzina și de aceea a trebuit să mă dau jos în Szentkut. Dar la scoborire mi s'a întîmplat nenorocul, că mașina mi s'a împlîntat cu vîrfurile în pămînt, și așa cu mașina stricată n'am putut urma calea în zbor, — ci a trebuit să vin pîn' la Mezőhegyes cu trenul.

Am venit din Wienerneustadt pîn' la Szentkut 3 ciasuri întregi. Iar aceasta e mult. Mai mult decît au putut zbura alții (record)«.

Puternica dezvoltare a orașelor rusești.

Poate în nici unul din statele Europei — nu să desvoaltă orașele în măsură așa de uriașă, ca în ale Rusiei! Puterea de sporire a neamului rusesc să vede și aci. Iar o icoană despre aceste putere a viței acesteia slave, ne putem face prîvind la dezvoltarea orașelor lor în cei din urmă 50 de ani.

Înainte cu 50 de ani abia erau în toată Rusia 5 (cinci) orașe, cu mai mult de 100 de mii locuitori. Astăzi uitați-vă la șirul lor:

Orașul:	Avea locuitori la 1862:	Azi arec:
Petersburg	507.000	1,907.000
Moscva	359.000	1,608.000
Varșovia	180.000	848.000
Odesa	120.000	540.000
Kiev	65.000	501.000
Lodz	35.000	385.000
Riga	102.000	350.000
Charkov	60.000	225.000
Saratov	85.000	265.000
Baku	20.000	202.000
Wilna	80.000	260.000
Tiflis	70.000	200.000
Tuskend	80.000	188.000
Rostov	38.000	160.000
Jekaterinoslav	25.000	150.000
Astrachan	48.000	148.000
Kazan	70.000	145.000
Helsingfors	35.000	144.000
Tula	60.000	132.000
Kişineul (cu Români)	84.000	131.000
Samara	38.000	125.000
Irkutsk	30.000	112.000
Minsk	30.000	110.000
Vladivostok	5.000	108.000
Orenburg	30.000	105.000
Tomsk	23.000	105.000
Nisnij-Novgorod	43.000	104.000
Nikolajev	64.000	104.000
Kukanel	35.000	103.000
Namangan	30.000	103.000
Dvinsk	28.000	101.000
Omsk	29.000	101.000
Jellsavetgrad	33.000	100.000

adecă o dezvoltare întradevăr uimitoare. Orașul Kiev dela 65 mii s'a urcat la 501 mii! Vladivostoc-ul dela 5000 la 108.000! etc.

Și la noi cresc orașele și în toată lumea. Budapesta de pildă în 50 de ani a ajuns îndoit de mare ori ceva peste îndoit. Dar Petersburgul Rușilor a crescut de 4 ori atîta cît era acum 50 ani, Moscva, Varșovia și Odesse de 4 ori, iar Kiev-ul de 8 ori! Și celelalte, cele multe, de 4—5—6 ori.

E sîmnul unei uriașe puteri de viață a acestei seminții, — de care nu în zadar să teme atîta Europa.

Din pildele altora.

— Ar putea prinde ceva din istoria asta și socialiștii noștri. —

Să știe că aproape toți socialiștii din Ungaria sunt legați între oală foarte strins printr'un fel de reuniune, ce-și are legile ei, numită Asociația muncitorilor organizați. Fiecare membru al acestei reuniuni plătește pe lună o sumă anumită, și — cînd ar fi ca să nu aibă unde lucra, primește și el în schimb oarecare ajutor dela cassa muncitorilor. Pentru aceasta apoi fiecare dintre membri, este dator să se supună intru toate hotărîrilor pe care le aduc cei aleși în fruntea Asociației.

Conducătorii aceștia hotărăsc și de ținuta politică a muncitorilor, de grevele pe care trebuie să le facă sau să nu le facă, — cu un cuvînt de toate trebile, pe care ceilalți oameni și-le pun la cale după buna lor chibzuială.

Până unde acest lucru merge tinzînd la îmbunătățirea sorții muncitorimei, la a-i ajuta pe muncitori să ajungă la o mai bună, mai cu belșug, mai dreaptă răsplătire a trudei lor, — noi n'avem nici oțt un strop de apă ceva împotriva acestei lupte a socialismului. Ba suntem și noi cu tot sufletul pe partea lor. Că prea le-a mers multă vreme rău de tot celor ce cu brațele lor și cu sudoarea lor, făceau să curgă rîuri de aur în buzunarele stăpînilor cutari.

Dar ceea-ce noi am dorit, e: că dacă conducerea Asociației are grijă de nevoile trupesti ale membrilor, — să aibă aceeași grijă și de trebuințele sufletești ale lor. Și o trebuință sufletească, o binefacere, o alinare în dureri, este — credința, religia, teama de Dzeu!

Lucru foarte fără înțeles este însă rînduiala socialiștilor, că ei nu vreau să țină samă nici de Dumnezeu, nici de neam! La cîrma societății lor sunt aproape numai Ovrei, cari își bat joc de legea creștină, de biserică și de celelalte națiuni (afară de cea a lui Izrail), iar cei mai mărunței nu îndrăznesc nici ei să aibă credință și să mărturisească după cum i-ar îndemna, poate, sufletul lor, creșterea lor, aducerile aminte din copilărie, toată firea lor. Din pricina aceasta nu găsim apoi pe socialiști (nici chiar pe socialiștii noștri) alături de luptătorii naționali, atunci cînd acolo le-ar fi locul. Cine a cetit sau a auzit că s'ar fi cerut de organizație ca, de pildă, votul universal să se facă pe baze naționale, pe temelul limbii vorbite de popoarele Ungariei?

Tot ceea ce privește sufletul, partea vecinic rămlitoare din omnire, este strein de grijile celor dela cîrma Asociației, deși nu și din sufletul membrilor. Ei sunt dintre acela, cari nu pricep întrebarea Mintătorului: „Ce va folosi omului

de va dobîndi toate bogățiile pămîntului, iar sufletul său perde-l-va?”

Nu este însă așa pretutindenea în străinătate. *Muncitorii* cehi (bohemi) luptă împotriva Nemților, pentru ca să asigure *drepturi naționale* poporului lor! Asemenea și o parte a socialiștilor din Germania (Țara nemțească), întovărășiți într'o societate numită a „muncitorilor liberali”, nu mai rîd de ceea-ce trebuie să fie sfînt pentru oamenii cu mintea și cu simțirea întreagă: de iubirea de neam, ci o propovăduesc și ei! Iar acum de curînd s'a înființat în Elveția „reuniunea muncitorilor liberi” care și-a pus de gînd să se războiască cu — socialiștii cei neîngăduitori, cu cei ce nu suferă ca omul să gîndească și să lucreze slobod, după voia sa! Ba reuniunea aceasta a mers cu un pas mai departe decît surorile ei din Boemia și Germania. Anume ea voește să *descătușese credința religioasă a muncitorilor*, să dea acestora slobozenie deplină să se țină pe față de biserică în care s'au născut, adică să lucreze și pe terenul religiei! Un singur lucru cere societatea aceasta dela membrii săi: ca ei să asculte de conducători atunci, cînd e vorba să se apere interesele muncitorești față de stăpînii cari dau lucru! Incolo fiecare are voie liberă să facă cum îi place, chiar și în politică!

Din pildele acestea ar putea învăța cite ceva și socialiștii noștri. Ar putea scoate învățămîntul, că cea dintîi datorință a lor este, să se afe între luptătorii partidului național, că să pună și ei pieptul cînd văd că vine primejdia asupra ființei noastre românești, în ori care parte a ei: fie biserică, fie școlară, fie curat politică sau economică! Să cante ca cu oțtă știință de organizare au căpătat în societățile lor, să fie de folos și partidului și neamului nostru, țărănimii noastre, iar nu numai conducătorilor dela Pesta.

Am fi nedrepti dacă am spune că doară socialiștii noștri s'au străinat toți și peste tot locul de neam. Nu! Mulți din ei, în cercuri pline de viață românească, sunt membri și ai partidului național român, și aceștia sunt cei cu judecata la loc! Pot fi și în partidul intereselor lor, dar să fie și în cel al neamului lor. — Pe multe locuri însă să văd porniri de a rătăci dela această ținută dreaptă și prin unile foi scrise pentru ei, li-să dă povață de răslățire, de desprețuire a neamului.

Aceasta e rău!

Socialiștii noștri înțelegă din pilda partidelor cehe și germane ce le pomenirăm, că una trebuie făcută, alta nu trebuie lăsată! Ei să înțelegă că în mijlocul neamului nostru au să-și găsească rostul lor de a fi. În granițele așezămîntelor noastre

naționale să își caute și ei locul, și să încapă în ele simțindu-se bine și muncind pentru ele cu folcș.

Altfel nu vor fi aceea ce să așteaptă dela ei să fie: fii de frunte ai neamului!

Correspondență.

Știri din Poiana.

Convoiu Poienarilor.

Drept întregire a raportului nostru scris în numărul trecut despre mersul Poienarilor în mareș convoiu la zborul Vlaicu la Selște, — ni-se scriu următoarele:

„Planul de a merge așa o parte pedestri, pe jos, cu fanfara în funte și cu tarabane (tobe) militărește, a izvorit din inima bună rămănească a Poienarilor noștri, cari și-au zis: Deși avem trăsuri de ne-am putea duce cu toți pe trăsuri, totuși haid să mregem o parte mare pe jos, cîntînd și însuflețînd și pe acei prin a căror comune avem să trecem, ca să facă și ei asemenea! Nu am fost numai 50, ci peste 100 de inși cari am mers pe jos, făcînd drum de 20 kilometri, printre cari vre-o zece inși din cei mai de frunte și oameni cu cultură, — trecînd prin 4 comune. Și gîndul nostru tocmai pe tocmai implinitu-s'a. Mulți dintre frații noștri de prin comune prin cari am trecut, atîta s'au însuflețit de vederea falnicului convoiu al Poienarilor, încît nici n'au mai așteptat până pleacă satul lor, ci s'au alipit la convoiul nostru și au venit cu noi. Și de aceia cari nu erau hotărîți să meargă ori nu, au fost răpiți de însuflețirea noastră și au venit și ei.

Fanfara lor.

Iar istoria fanfarei noastre, pe care n'o avem demult, e următoarea:

Omul care umblă lume mai multă, pe-aproape și pe departe, învață adesea și lucruri la care poate altfel nici odată nu s'ar fi gîndit.

Așa un frate poienar al nostru, dl Dumitru Ghișe, curelar, mergînd și petrecînd mai mulți ani prin America, — acolo a intrat în Muzica Italiană din orașul în care să afla — o muzică foarte bună (italienii sunt dintre cei dintîi muzicanți din lume!), de 40 de persoane. A stat printre ei și a învățat dela ei și cu ei, până s'a desăvîrșit de-a binele în această măestrie plăcută. A învățat a cunoaște notele, cari ajută pe cîntăreț.

Dela un timp a ieșit afară din Muzica Italiană și aflîndu-și 8 Românași cu țagere de inimă, s'a pus și a înjghebat cu ei o muzică românească, cu care cînta pe la petreceri și la sărbători, de creștea sufletul în bleții Români cari mai auzeau aci dulcele melodii românești, — ba îi admirau și americani că ce frumos cîntă, și mai ales că cîntări duioase, străbătătoare la inimă, au.

Intors de curînd acasă, bunul

nostru frate s'a pus și și-a ales și aci o ceată de inimoși iubitori de învățtură și i-a învățat.

Acum la zborul lui Vlaicu s'au produs Intlia oară naintea noastră și cîntările lor ne-au însuflețit și pe noi și pe toți cari ne-au auzit pe unde treceam.

Să trăiască membrii fanfarei — și conducătorul lor, să ne înveselească inimile cu cîntările lor frumoase la mulți ani! O.

Omul nesocotit bagă și pe alții în necaz.

Din Leucușești (Bănat) ni-se scrie o întâmplare și urită și tristă. Iată-o:

Un om de aici, gazdă cu stare, T. B., mergînd de curînd la notariu în alt sat după pasapoarte pentru vite, la întoarcere, trecînd pe lângă holda cu lubeniță a unui ungar și văzînd că nu-i nime de pază, a luat două lebenițe și le-a dus cu sine spre casă. Acum dacă să o-prea la atîta, era păcatul lui, era pe sufletul lui că a furat poamele streinului, — și nici pomenire de el n'am face, că n'ar fi vrednic. Dar omul nesocotit a bagat după asta și pe alții, pe o ceată întreagă de copii nevrîstnici, în necaz și în rușine. Anume întîlnind în hotarul nostru pe mai mulți copii ce păzeau vitele, — i-a chemat la sine și i-a îndemnat să meargă să și iee și ei lebenițe ofte vreau din țarina ungarului, că nu-i nime la ele!

Copiii, ca copiii. La rău ușor prînd, mai ușor ca la bine. Dacău văzut că un om bărin, și încă bogătaș din sat, îi îndeamnă la asta, s'au dus și au luat și ei lebenițe. Dar pe ei i-a prins stăpînul roadei și a dus pe cîțiva din ei la gendarmeria din Mănăsturul pe Bega. Aci gendarmii i-au ascultat, apoi trimițîndu-i acasă, au ieșit gendarmii în sat și au citat la casa satului pe toți copiii, vre-o 20, și 4 oameni mari cari să luase după ei. Printre ei și T. B., om cu stare și bătrîn! A fost o rușine pe tot satul, de nu mai știau oamenii de omenie ce să facă!

— Trimițătorul știrii scrie cu numele, pe nebunul de om de care e vorba. Noi nu-l punem încă cu numele până nu i-s'o face judecata, atunci, avînd ca temelie judecata, să ni-se scrie cu ce a fost pedepsit, — și îl punem la gazetă, ca să fie pildă și altora.

Că e lucru de tot de nimio ce face așa un om, și mai fac și alții pe sate, că, în foc să fie ei feritatorii de rele a copiilor, încă ei îi învață și-i îndeamnă a face răul! Și, Doamne, proastă și ușoară e mintea de copil și lesne lunecătoare spre rău! Dar dacă cei mari, ar îndemna pe copiii numai la bine, la fapte morale și se-i sperie și să-i abată dela rele, — n'am avea nici pe jumătate așa pline temnițele pe care

sunt! Ci cînd un om mare, bătrîn și mi-te »de frunte«, face nărozia de a-i trimite să fure apoi cum să fie ei mai cuminți ca el!

Dacă ar fi dreptate în lume, pe cei 20 copii proști cari, mînați de T. B., s'au dus de au forat lebenițele Ungurului, nu i ar pedepsi cu nimic, li-ar ținea numai o lecție bună, arătîndu-le urloimea fetei lor, — iar îndemătorului i-ar da o dată pedeapsa ce s'ar cădea și celorlalți 20 de inși!

Oameni buni! Gîndiți-vă ce lucru gîngăș e a avea grijă de copii! Că sufletul lor e ca o tablă curată pe care încă nu-i scris nimic. Ce scrii tu, părintele ori învățătorul lui, ori de-aproapele lui pe tabla sufletului lui mai întli, aceea să știi că rămîne mai trainic în acel suflet! De scrii bine, faci din el om bun, de scrii rele, îl pornești spre rău! Și nu uitați că omul e din felul lui rău, mai mult rău ca bun, — dar prin înrîurire bună asupra sufletului lui de mic, îl abateți mult dela rău și-l întorci spre bine! Mare ticălos e omul care pe copii, în loc să-i oprească, încă el îi învață și-i împinge spre păcate!

Zborurile Vlaicu.

La Ibașfalău

fiind săptămîna trecută ploioasă și cu vînt și Dumineca trecută tot așa, — n'a putut să zboare, ci zborul s'a aminat pe ieri, Mercuri, în 11 Sept. n. (Tăierea Capului Sfîntului Ioan), pe cînd ni-s'a scris că să va ținea zborul fără altă aminare. Până la încheierea foil, n'am primit știre de a zburat ori nu și cu ce izbîndă

La Bistrița.

Pe *Duminecă* în 15 Septembrie n. s'a aranjează un zbor-Vlaicu la Bistrița! Despre acesta primim următoarea înștiințare:

România și preste tot publicul din comitatul Bistrița-Năsăud, și jur, plugari și intelectuali, au primit cu cea mai mare bucurie și însuflețire știrea, că zburătorul Vlaicu, șoimul nostru, va zbura în 15 Septembrie st. n. la Bistrița pe locul de exerciții militar.

Inteligența română din Bistrița, cu multă însuflețire s'a organizat în comitet de lucrare și lucrează plină de zel pentru desăvîrșita izbîndă a zilei. Invitări și placate trimise în toate orașele și satele din jur, vestesc marea și amănuntele zilei.

Pretutindeni domnește o însuflețire de nedescris, care îndreptățește la nădejdea unei reușite strălucite!

Zborul lui Vlaicu nu e un lucru trecător și de »senzație«, ci e o marea afirmare culturală a geniului românesc, o școală bună pentru trezirea simțămîntelor bune, un izvor de însuflețire, cilpe de sărbătoare ce nu curînd să vor da uitării.

Veniți dară cu toții, din apro-

piere și din depărtări, îndeosebi voi bravi și destoinici Someșeni, apoi întreg poporul și publicul nostru de pe toate văile, cîmpiile și munții noștri! Ca tot altăa rîuri de frați să vă adunați în cete dalbe și frumoase, să ve întreceti în număr și în bună ordine, sprijinind cu banul vostru și însuflețind știința și curajul zburătorului nostru nelăstrecut Aurel Vlaicu!

Veniți mîndre șireaguri! Preoți, notari, învățători, proprietari, meseriași și neguțatori, și întreg poporul nostru!

Să ne dăm cu toții înțînirea la această marea sărbătoare!

NOUȚĂȚI

Dela „Reuniunea Economică“.

Comitetul „Reuniunii Economice“ din Orăștie ținînd Luni în 2 Septembrie n. ședință, a hotărît:

I. Ca în 30 Septembrie n. Luni nainte de tirgul de vite, să țină la Orăștie o *expoziție de vite*, la care să iee parte economii din comunele: Orăștie, Pricaz, Turdaș, Bobilna, Bințînți, Șibot și Balomir. Să vor împărți programe prin aceste comune, la toți economii, cu amănunte despre expoziție. Reuniunea va împărți vre-o 50 de premii, în sumă de 300 cor. între economii cari vor fi aflați ca mai vrednici și pricepuți în alegerea vitelor și în ținerea lor. Duminecă trimișii Reuniunii vor ieși prin aceste comune, pentru a vesti mai deaproape economilor acest lucru și a-i îndemna să iee parte cu ce au mai frumos.

II. S'a hotărît, ca altoile (vre-o 2000) ce Reuniunea le va căpăta acum în toamnă din grădinile de pomi a statului, să fie duse aproape toate în cele două comune cari s'au înștiințat în acest scop: *Romos* și *Căstău*, cite 700—800 în una, și în mijlocul unor prelegeri economice practice și cu plantare de model, că se arăte economilor cum să le planteze ca să fie mai siguri că să vor prinde și le va merge bine. În acest fel comunele umplute așa odată cu pomi, peste cîtiva ani să vor vedea ajunse la un nou și însemnat izvor de cîștig. Felul de până aoi, de-a risipi altoile cite 10—20—30 în un sat, încît nu să simte după ele un folos mai vădit, — să părăsește și să introducă felul acesta de plantare. În primăvară vor veni alte două comune la rînd, în toamna următoare alte două, — și așa până să va umplea țînutul de pomi, cari sunt azi unul din cele mai bogate izvoare de venit!

III. S'a hotărît a să întregi statul de mașini economice ale „Reuniunii“ cu încă un trier mai mic, Nr. 3, ca mai practic

și plăcut economilor decît trierul mare ce-l are Reuniunea. „Reuniunea“ are astfel următoarele mașini economice, pe care le dă în folosință membrilor sei pentru taxe foarte neînsemnate:

1. Două (2) mașini de sămănat, cu 15 și cu 13 rînduri. Le dă în folosință pe zi: membrilor pentru 2 cor. nemembrilor pentru 4 cor.

2. O grapă de mușchlu și

3. O gîlău de fînate. Să dau pentru taxa de folosință 1 cor. pe zi.

4. O sămănătoare de cucuruz (cu 3 rînduri) Să dă membrilor cu 1 cor., nemembrilor cu 2 cor. pe zi.

5. O săpătoare de cucuruz. Aceleași taxe.

6. O sămănătoare de trifoi. Aceleași taxe.

7. O sfărmatoare de cucuruz. Membrilor cu 1 cor. 60 fil. pe zi, nemembrilor 3 cor.

8. Un trier mare și,

9. Un trier mic. Să dau: membrilor cu 1 cor. 60 fil. pe zi, nemembrilor cu 3 cor.

Mașinile să dau în folosință membrilor în șirul în care s'au înștiințat la ele.

Cel ce doresc să le aibă, și nu sunt membri, să se facă nainte de a le cer. Taxa: 2 cor. pe an pentru membri ordinari, 1 cor. pentru cei ajutatori.

Îndeosebi dorește Reuniunea noastră să vină economii din comune în cari nu să prea lucrează cu mașini, să iee, de probă, mașinile dela Reuniune să samene cu ele și vor vedea de ce mare folos le sunt. Aici li-să dă îndrumarea cum să le folosească.

Fiînd aci toamna, cu timpul sămăntului de toamnă, e de dorit, ca cît mai mulți economii ai noștri, să se înștiințeze a folosi mașinile. Unde e de lipsă, prelegătorii reuniunii ies și dau deslușiri.

Concert Lia Pop. Avem plăcere a vesti pe cetitorii noștri, că d-șoara *Lia Pop* absolventă a conservatorului de muzică din București, mai nou stipendiată a Societății noastre de teatru pentru a-și urma studiile în străinătate, însoțită de pianista d-șoara *Lucca*, vor da în Orăștie Duminecă la 30 Septembrie st. n. un Concert.

Programul se va publica în unul din numerii viitori.

Școală de cor, a Reuniunii meserieșilor români din Orăștie, sub conducerea maestrului A. Schmidt, să începe Duminecă în 15 Sept. n. după amiază, la 3 ore, în sala Reuniunii.

Toți cîntăreții și cîntărețele, cari iubesc arta muzicii și vreau să se cultive înțînșa, sunt și prin aceasta invitați să se înscrie, și să iee parte la școala de cor, care va ținea probe regulat în fiecare *Duminecă dela 3—4 ore după amiază.*

Concertul unei artiste din Berlin, la Orăștie. Sîmbătă în 4 Septembrie n. va da d-șoara *Marta*

Schorschmidt, o tineră artistă din Berlin, un Concert în sala hotelului »Central«. Criticele din Lipsca, Hamburg și alte orașe din Germania, scriu pline de laude asupra însușirilor ei de personalitate artistică. Scot la iveală că știe să lege tehnica desăvîrșită și concepția înaltă muzicală, cu o predare a-dînc simțită. Programul conține adevărate giuvaierie ale literaturii clasice și moderne de pian. În special scoatem la iveală »Sonata appassionata« puternica compoziție alui Beethoven, care aici încă nu s'a cîntat. Apoi Bach: Praeludium și Fuga în D-dur în prelucrarea lui d'Albert; în fine Liszt, Schumann, Chopin s.a. O privire asupra programului, și ne cîștigăm convingerea, că acest concert va oferi o distracție muzicală aleasă, pe care iubitorii de artă să nu o scape. Inceputul concertului e la 8 ore seara.

Maestatea Sa bătrînul Impărat și Rege, care din pricina slăbiciunii bătrînețelor, nu mai luă astan parte nici la marele joc de-a războiul, la manevrele împărătești, la care în fiecare an a luat parte peste 60 de ani, — a plecat în 7. Sept. din Ischl spre reședința sa la Viena, însoțit de adjutantul seu și medicul de curte. Înainte de a pleca a trimis primăriei din Ischl 1'200 cor. ca să le împartă săracilor.

Stricăciuni și pagube mari au făcut ploile ce țin de mai bine ca două săptămîni aproape nelăstrecrupt. Îndeosebi Ardealul a fost atins de această cercare a vremii. Apele Someșului, Bistriței, Mureșului și Oltului, au răvărsat în jurul lor mari stricăciuni, începînd hotare, stricînd poduri și drumuri, atît de cele obicinuite, cît și de cele dela calea ferată.

Trenurile au încetat a mai umbla pe cite o zi două pe liniile Cornățel-Vurpăr, apoi pe linia Sibiu-Vinț și pe cea dela Brașov la Făgăraș. Că apele stricase umplăturile căii ferate pe mai multe locuri. Azi toate sunt reparate. — La Deva Mureșul începuse a ieși așa de amenințător, că să ceruse deja să vie miliția (henvezimea) napoi, ca să fie de ajutor la lucrările de apărare a orașului. Mii de jugăre de cucuruz au fost nomolite, încît nu mai e nădejde ca plantele să se întrame.

Tot așa potopuri în România și Bucovina. Valea Prahova (sălbateca apă de munte cîntată așa de frumos de Coșbuc!) a rupt un mare pod de tren dintre Predeal și Sinaia. Regina României tocmai își aștepta o rudă, o Princesă ce-i venea din Germania. Cînd a aflat de ruperea podului, a fugit cu automobilul în calea oaspei seu până la Brașov și aci în gară și-a așteptat oaspele. Toată lumea privea plină de respect și admirare pe Carmen Sylva în gara Brașovului. Și-a luat oaspele în automobil și așa au mers pîn' la strălucitul cuib princiar Sinaia.

Drotul electric a omorât în Deva cail unui biet căraș. Ploile mari din săptămîna trecută au fost pe alocurea împreunate cu furtună stricătoare. În Deva Marți în săptămîna trecută un viscol turbat a rupt un stîlp cu droturi de telefon și droturile căzînd peste firele electrice ale conductului ce dă lumina, au ajuns până jos pe pămînt, conducînd pe ele în jos și electricitate primită dela conductul electric. În vremea asta un căraș din Șoimuș, Nagy Lajos, trecea pe acea uliță cu trăsura cu eail. Din pricina ploii dese, nici cocișul nici cail n'au văzut droturile ce spînzurau în calea lor și s'au băgat pe ele. Cum le au atins, au sărit odată amîndoi cail cuc în sus, apoi s'au prăbușit jos și în o clipă și au dat duhul! Cocișul a s'rit speriat din căruță, a voit să tragă cail în lături, dar cînd a pus mîna pe piciorul calului, l'a izbit și pe el electricitatea din trupul animalului, a sărit napoi și nu s'a mai apropiat de el.

Da, căci droturile electrice (cînd fabrica e în lucrare) dacă cad jos și te atingi de ele, îndată te omeară! — Bieții cail au murit așa cum omeară pe criminali în America cu electricitate: îl pune pe cel osîndit la moarte în un scaun de fer la care duce un drot electric, prin sucirea unui șurub sloboade asupra scaunului curentul, și în o clipă nenorocitul e mort, fără a-l fi atins mîna omenească.

Cu numai 1 cor. 50 fi.

dăm de acum (dela 1 Septembrie n.) până la capătul anului „Libertatea“ eu adansele sale, celor ce intră ea abonați noi!

Dați această știre tuturor iubitorilor de cetire.

† **Dr. Ir. Putici.** Maria Dr Putici născ. Maximilian și fii Traian și Elvira, în numele lor și al numeroaselor rudeni, cu inimă frîntă de durere aduc la cunoștință tuturor rudeniilor, amicilor și cunoșcuților, că Dr. Traian Putici, doctor în sfînta teologie, protopresbiter rom. gr.-or. al Timișorli, deputat la congresul naț.-bis., la sinodul eparhial din Arad, asesor consistorial, etc., după lungi și grele suferințe, împărțit cu sfînta taină a cuminecătorei, a încetat din viață în 26 August v, (8 Septembrie n.) în etate de 47 ani. Osămintele răposatului au fost așezate spre vecinica odihnă, în cimiteriul gr.-ort. rom. de lîngă calea Buziașului, Marți în 10 Septembrie n.

— Răposatul a fost unul din cei mai însemnați protopopi ai bisericii gr.-or. române, distins prin știința sa și prin însușirile sale alese. Dumnezeu să-l odichnească cu dreptii săi.

— Cu inima frîntă de durere aducem la cunoștința rudeniilor și cunoșcuților, că iubitul nostru frate și unchiu Ioan Pop protopop gr.-cat. on. în pensiuie, și-a dat nobilul său suflet în mîinile Creatorului, după un morb greu și îndelungat, în etate

de 66 ani, în 6 Septembrie în Orăștie. În mormîntarea iubitului răposat s'a făcut Duminecă, în 8 Septembrie în Orăștie, dela D-na văd. Roza Moldovan (în casele căreia răposatul și-a aflat adăpost în zilele din urmă ale vieții sale chinuite de un morb greu.) îl depînge: văd. Roza Moldovan cu fiicele Sidonia și Alma, văd. Maria Pop cu familia, Valeria Pop cu familia, Lucreția Ștoteu cu familia ca surori și frate, apoi nepoți și alte rudeni. În veci pomenirea lui!

Advocat nou român în Sebeșul-săses. Am onoare a vă aviza, că mi-am deschis Cancelarie advocațională în Sebeșul-săses (Str. Sicularum Nr. 18). Cu toată stima Dr. Iosif Boila.

Cărți de școală

și toate recuzitele școlare, precum și hîrtie, cerneală, apoi traiste de cărți, tare ieftine, deși frumoase, să capătă mai ieftin ca ori undela „Librăria Națională“ S. Bornemisa din Orăștie (Szászváros).

Domnii învățători sunt rugați a scrie numai ceva mai de timpuriu, ce fel de manuale vor întrebuița în anul școlar de față, — ca, întrucît nu s'ar afla deja în depozit, să fie cerut și adus de grab!

Stăruim că mai ales școlile din jurul Orăștiei și comitatul Hunedoarei peste tot, — să se provadă cu cărți, tablițe, creioane, caete, hîrtie și de toate, dela „Librăria“ de aici!

„Cosinzeana“, revista literară pentru familia, urmează să apară tot mai frumoasă și mai îngrijită, avînd colaborarea statornică și regulată a dlor Ioan Agribiceanu și Alex. Ciura, fruntașii noștri scriitori, — apoi a mai multor scriitori din România.

Numerii din urmă sunt foarte bine îngrijiți și aduc multe și frumoase ilustrații, — din cari dăm și noi unele în „Foia Interesantă“ Chipul Renniunii meseriașilor rom. dela Orăștie încăe dat după „Cosinzeana“.

Administrația revistei vestește următoarele:

Dela 1 Octobrie până la sfîrșitul anului, adecă 3 luni de zile, trimite, ca numerl de probă, „Cosinzeana“ tuturor celor ce o vor cere, pentru numai 2 cor. (în loc de 3 cor. cît ar fi prețul pe 3 luni).

Să și-o aboneze de probă cît mai mulți!

POȘTA REDACȚIEI.

Ambrosie Bărdan în Kurtakér. Am primit dela dta 1 cor. 26 fil. dar nu scrii ce să-ți trimitem pentru ei? Fi bun scrie.

Vld. în Mgh. Cele 2 traduceri și un Cîntec, le folosim. Celălalte două înse, nu.

Gheorghe Rossu, Merchiașu. Pe ce ni-ai trimis 50 fileri? N'ai scris pe cotorul buletei de bani nimic și așa nu știm spre ce scop i-ai trimis.

Vas. Dan I. A. în Csics. k. Prețurile foilor le ad. în foi. Abateri

dela ele nu să fac. Cu cele 2 cor. ești plătit pe anul de față și 1 lună din anul viitor.

P. L. în T. Pățania Sasului vom tipări-o în un număr viitor al foil, — dar partea cealaltă a scrisorii, iartă dacă n'o folosim acum. La vremea sa am lădat pe toți cei buni, și cînd iar va fi așa, iară ni-om face datorința. Dar acum n'ar avea rost să facem tîgădueli despre ce va fi.

Dlul L. B. în Lancrăm. Corespondența a rămas, din lipsă de loc, pentru numărul viitor.

G. R. în Năd. inf. Fiindcă ne privește și pe noi, nu o publicăm. S'ar părea că vrem să ne aducem laude.

Noutăți literare.

O cărticică veselă!

Au ieșit de sub tipar

„Versuri flusturate“.

un drăgălaș volum de 64 pagini, cu versuri glumețe de ale redactorului »Bobîrnacilor« (adansul glumei dela „Libertatea“) Haralamb Călămăr: dl Ermil Borcea. — Cărticica cuprinde o mulțime de versuri plăcute, cari în o formă glumeață, drăguță, spun multe adevăruri crude din viața omenească!

Dl Ermil Borcea, iubitul Haralamb Călămăr al nostru, n'are lipsă de laude înaintea cetitorilor acestei foi, cari văd din fiecare număr al »Bobîrnacilor«, că stau în fața unuia din cei mai isteți scriitori veseli ai noștri, — de aceea nici nu stăruim mult asupra drăguțului volumaș, credem că e destul să vestim că a ieșit de sub tipar, și fiecare cetitor să va grăbi a și-l cumpăra.

Prețul: numai 60 fileri, trimis franco (posta plătită)!

A să cere în »Librăria Națională“ S. Bornemisa în Orăștie (Szászváros) în a cărei editură a ieșit vesela cărticică.

Podoaba unei case

este: biblioteca, scrinul cu cărți, care arată că în acea casă să află un suflet iubitor de lumină, de știință, de cartel!

Și cu bani puțini

poți avea o bibliotecă aleasă în casă! Că să află azi și lucrările cele mai alese, tipărite în cărticele ieftine, de 20—30 fileri, 1 coroană, — ca și omul mai sărac, tinerul doritor, să își poată cumpăra lucrarea vestită cutare.

„Librăria Națională“ S. Bornemisa dela Orăștie, vine într'ajutor celor ce doresc a-și arangea (rîndul, bibliotecă. Are planuri gata de bibliotecl ieftine

de 12 cor. 25 cor. 50 cor. și mai sus. Pentru 12 cor. îți trimite vre-o 50—60 cărticele literare și de știință, tare felurite și bine alese, încît sunt un bun fundament de bibliotecă (adunare de cărți) pentru familie, pe care ou timpul le întregеști după plăcere.

Cei ce voiți a avea bibliotecă bine aleasă, scrieți la „Librăria Națională“ S. Bornemisa din Orăștie (Szászváros), să vă trimită plan de cărți și prețul lor!

Cei ce aveți

bibliotecă, dar ați dori s'o întregiți, și nu cunoașteți cărtile mai nouă, cele mai alese, — scrieți librăriei că ce fel de cărți aveți până acum, și ea vă arată care cărți s'ar potrivei mai bine, ca întregire în bibliotecă d-voastră.

Anul I. din „Bobîrnaci“, dînd un volum de 100 pagine, cu mii de glume, umor, satiră, — foarte producătoare de haz, — îl avem legat în volum deosebit, pe care îl vindem cu 1 cor. 50 fil. franco.

A să cere la:

Administrația „Libertatea“ în ORĂȘTIE (Szászváros) sau la Librăria Națională, tot aici.

Dare de samă.

Intru mărirea lui D-zeu!

Pentru edificanda bis. gr.-cat. din Ufalăul român în districtul protopopesco al Fărăgăului au binevoit a contribui cu crucerii lor dintre credincioși duși în America următorii:

- Teodor Buzilă din Ufalău 100 cor;
- Vasile Suciou Logig 10 cor;
- Ioan Jaican, Pintic, 5 cor;
- Simion Țiclea, Pintic 5 cor;
- George Bogdan, Roșia-de-sus 1.25 cor;
- Teodor Vunca, Juda-mare 2.50 cor;
- Alexandru Bodor, Juda-mare 2.50 cor;
- Ioan Crăciun, Lueri 1.25 cor;
- Ilie Negoș, Monor 1.25 cor;
- Ferenț Bembenk, Berzeșed 1.25 cor;
- Nechita Hăbălău, Posmuș 1.25 cor;
- Ioana Betrlas Ragla 1.25 cor;
- Ioan Gordon, Ra 2.50 cor;
- Teodor Kis, Frîncieni 75 fil;
- Alexandru Baș, Budac 1.25 cor;
- Vasile Irimie, Budac 1.25 cor;
- Gligore Buta Ragla 1.25 cor;
- Ioan Iliul, Ragla 1.25 cor;
- Ionică Părcălab, Șoimuș 2.50 cor;
- Mihailă Gendoș, Feriház 1.25 cor;
- Vasile Bidia, Cut 1.25 cor;
- Stoica Rafi, Etoi 50 fil;
- Maier Lorient, Vârhei 1.25 cor;
- Simion Someșan, Posmaș 1.25 cor;
- Vasile Hajschi, Suciava 1.25 cor;
- Ioan Spătar, Suceava, 1.25 cor;
- Constantin Bucșa, Suciava 1.25 cor;
- Dumitru Patroian, Iod 1.25 cor;
- George Murășan, Suciava 1.25 cor;
- Andrein Antonovi, Volovnuț 1.50 cor;
- Vasile Tuznia, Iod 1.25 cor;
- Simion Cioloca, Logig 1.25 cor;
- Pantilimon Găluț, Logig 1.25 cor;
- Ioan Mitru, Viro 1 cor;
- Ioan Gobia, Viro 1 cor;
- Vasile Bota, Ragla 2.50 cor;
- Macedon Dura, Sintiona 2.50 cor;
- Stefan Bogilidia, Șienț 1.25 cor;
- Gligore Suciou, Birla 75 fil;
- Teodor Moga, Budac 5 cor;
- George Irimie, Budac 75 fil;
- Vasile Păcurar, Ragla 1.25 cor;
- Gavril Someșan, Posmuș 1.25 cor;
- Iacob Cioboca, Sintu 10 cor;
- Ioan Cengar, Lueri 1.25 cor;
- Vasile Mortan, Kali 1.25 cor;
- Simion Biriș, Archita 2.50 cor;
- Mihailă Conia, Pintic 5 cor;
- Vasile Vultur, Ufalău 25 cor;
- Teodor Baciu, Dumitrița 1.25 cor;
- Ioan Hoștinar, Pintic 5 cor;
- Trifan Beldian, Logig 10 cor;
- Indrei Lepșa, Logig 10 cor;
- Vasile Zevoian, Ragla 2.50 Vasile Zevoian alui Ioan, Ragla 1.25 cor;
- Petru Morar, Ragla 2.50 cor;
- Vasile Rus, Borgord 2.50 cor;
- Duma Ionică, Borgord 1 cor;
- Duma Vasile, Borgord 2.50 cor;
- Floria Rîpean, Mateiu 1.25 cor;
- Ioan Luca, Pintic 5 cor;
- Murășan Pavel, Galaț 5 cor;
- Nicolae German, Torda 2.50 cor;
- Ioan Pasco, Torda 1.25 cor;
- Nicolae Tecușan, Viro 2.50 cor;
- Somelian Dumitru, Dipșe 1 cor;
- Zagrarian Gligore, Tăuri 75 fil;
- Pașcaș Dumitru, Tauri 1.25 cor;
- Gligore Zeican, Pintic 1.25 cor;
- Ioan Tănase, Pintic 1.25 cor;
- Vasile Lup, Pintic 5 cor;
- Vasile Bnci, Sintu 2.50 cor;
- Ioan Iliș, Regla 2.50 cor;
- Larion Socaciu, Ragla 1.25 cor;
- Ioan Rus, Ragla 1.25 cor;
- Tanase Pop, Ragla 2.50 cor;
- Floria Pop, Ragla 2.50 cor;
- Gligore Buta, Pintic 2.50 cor;
- Iacob Toma, Pintic 5 cor;
- Vasile Găluț, Logig 5 cor;
- Iacob Aroalean,

Pintic 3 cor; Pavel Bugnar, Ocna 450 cor; M. hailă Moldovan 125 cor; Simion Tinari, Nușfalău 125 cor; Crișan Todor, Ocna 5 cor; Vasile Marginean, Ragla 250 cor; Ioan Dipșan 5 cor; Vasile Clira, Ida 5 cor; Suci Mafteiu, Ida 5 cor; Suci Rafila, Iuda 250 cor; Ioan Avram, Cergău-mare 1 cor; Nicolae Isailă Lupu 125 cor; Ioan Popa, Cicău 50 fil; Mateiu Pulpa, Mărgineni 50 fil; George Minia, Lupu 50 fil; Teodor Sas, Moraidez 50 fil; V. Tineșcan, Năsăud 5 cor; Petru Bătașan, Retiag 125 cor; Gustin Zaharia, Sebeșul-de-sus 125 cor; Iosif Șerban, Olta 125 cor; Todor Lobrahasu, Ocișoara 125 cor; Gligore Avram, Mintiu 250 cor; M hailă Beremeș, Mintiu 250 cor; Simion Năsăudean, Mintiu 125 cor; Vasile Jonas, Avrig 125 cor; Ioan Strătuț, Botfalău 125 cor; Simion Mălmaș Mălțiu 125 cor; Ignat Oltean, Sebeșul-de-sus 5 cor; Belgian Ioan, Bratfalău 125 cor; Florea Botirlă, Budac 250 cor; Vasile Macri, Budac 125 cor; Vasile Moldovan, Budac 125 cor; Florica Macri, Budac 125 cor; Nastasie Macri, Budac 150 cor; Vasile Suci, Budac 250 cor; Goria Buba, Budac 5 cor; Teodor Pop, Sebeșul-de-sus 250 cor; Luca Pantilion, Pintic 250 cor; Ioan Raț, Logig 250 cor; Brad Ignat, Budur-lău 10 cor; Andreiu Bercan, Pintic 5 cor; Iacob Pop, Iuda-mare 5 cor; Ilie Vlăsa, Monor 625 cor; Ioan Blanca, Miheș 125 cor; Vasile Păcurar, Șomfalău 250 cor; Ioan Dedian, Șienț 250 cor; Ioan Socacia, Birla 250 cor; Ioan Bartăș, Șirling 250 cor; Ioan Roșca, Șirling 250 cor; Ioan Verezan, Neți 125 cor; George Roșca, Șirling 125 cor; Andreiu Șirida, Kekesufalău 125 cor; Rus Artemie, Șienț 250 cor; Todor Roșca, Șirling 250 cor; Gligore Jusau, Archind 250 cor; Nastasie Fehér, Birla 125 cor; George Rus, Nușfalău 5 cor; Ioan Felican, Neți 50 fil. Ilie Chifor, Neți 250 cor; Vasile Budurlian, Neți 50 fil; Ștefan Rus, Șienț 5 cor; Gligore Nicoară, Șirlinc 125 cor; Ioan Griga, Buduș 5 cor; Vasile Trifan, Buduș 250 cor; George Roșca, Copăcel 125 cor; George Hollom, Bejan 125 cor; Nicolae Barlaș, Șirling 125 cor; George Muntian, Șirling 125 cor; Toderica Tonocian, Buduș 250 cor; Ioan Moldovan, Nușfalău 250 cor; Maftei Murășan, Nușfalău 250 cor; Simion Ilieș, Nușfalău 5 cor; Ioan Căpitan, Buduș 250 cor; Petru Tomuța, Șeica 125 cor; Vasile Moldovan, Saroșul unguresc 125 cor; Nicolae Andreșan, Dicca 125 cor; Danilă Muntean, Delu 125 cor; Nicolae Chin-

dea, Chinchic 125 cor; Nitrofan Crăciun, Cuștelnic 75 fil; Tomes Rutkovski, Centonolio 5 cor; Vasile Babeș, Cuștelnic 125 cor; Nicolae Costea, Corbu 125 cor; Alexandru Ivan, Corbu 125 cor; Nicolae Precup, Lissa 125 cor; Nicoară Cosma, Șerlinc 125 cor; Nicola Păduci, Hăpria 125 cor; George Mușat, Simbăta inferioară 125 cor; Dumitru Filimon, 125 cor; Samson Hersch, Uifalău 5 cor; Blenhe Hersch, Uifalău 50 fil; Iacob Hersch, Uifalău 25 cor; Bel Hersch, Uifalău 125 cor; Nicolae Rus, Nușfalău 5 cor; Suci Pavașca, Borgo 10 cor; Gligore Băcilă, Ragla 125 cor; Leon Sencea, Mocod 125 cor; Pompeiu Pop, Pintic 5 cor; Harij Nasse, Macedonian Bom 125 cor; Ioan Baci, Borgo Rus 250 cor; Maria Volf Orhei 5 cor; Simion Dărab 125 cor; Ioan Frenck, Filipișul-mic 5 cor; Ioan Vlad, Hășagu 250 cor; Skhimer Ferencz, Kerten 125 cor; George Potor, Caciherdea română 125 cor; August Oprea, Noul român 125 cor; Ilie Cergovean, Sămărtin 250 cor; Ioana Bucurigneu, Calucu 125 cor; Ioan Cîndea, Șeica-mare 250 cor; George Baldian, Logig 5 cor; Simion Luca, Galațin 250 cor; Vasile Ciucia, Monor 125 cor; Chifor Lăpușan, Sămbatelec 5 cor; Florea Costan, Monor 125 cor; Gligore Mihaiu, Posmuș 250 cor; Ștefan Băbușan, Posmuș 250 cor; Irimie Părnariu, Sintioana 125 cor; Pavel Haiduc, Ielna 250 cor; Miron Toderica, Birpar 250 cor; Rafila Oprea, Sebeșul-săseso 125 cor; Ioan Todoruț, Logig 125 cor; Simion Holircă, Uifalău 250 cor; Ilie Nistea, Uifalău 250 cor; Simion Cioloca, Logig 125 cor; Ioan Dăngan, Gherla 5 cor; Ioan Bruma, Sintioana 125 cor; Ioan Draguș, Sintioana 125 cor; Alexandru Bacaș, Budac 125 cor; Ioan Cira, Birla 50 fil; Ioan Moldovan, Logig 250 cor.

Suma totală este 616 cor. adecă șase sute șasăsprezece coroane, după ce s'au subtras unele spese mari avute cu călătoria dintr'un oraș în cealalt.

Colectantele a fost Teodor Buzilă, un credincios al bis. din Uifalăul-român, carele asemenea a fost dus în America.

Esprimăm marimonoșilor nostri creștini sincere mulțămite, rugînd pe bunul Dumnezeu să le răsplătească îndcit pentru fapta lor creștinească. (696) 1-1

Uifalăul-Român (Tekesufalu), la 28 Iulie 1912.

In numele curatoratului bisericesc:
Onoriu Savu, Crăciun Nistor,
preot gr.-cat. curator primar.

Candidat de avocat.

In cancelaria subscrișului **un candidat de adv.** află imediat aplicare. Ceice reflectează să se adreseze subscrișului, comunicînd și condițiile.

Adv. Dr. Stefan Rozmány
(660) 3- Illa, — Maros-Illye

Scriitor.

In cancelaria advocațială a subscrișului, află aplicare îndată **un scriitor!**

Condiție stabilă. Salar bun.
Adv. Dr. Nicolae Petra
(694) 1-2 Seliște (Szellstye)

Cărți școlare aprobate.

Ministrul instrucției publice a aprobat sub Nr. 104220/1912 Cartea de cetire cl. II Ediția IV de Iuliu Vuia.

Asemenea a aprobat următoarele cărți:

Carte de cetire cl. 5 și 6 Ediția IV sub Nr. 100967/1912 și Geografia și Constituția, Ediția VIII sub Nr. 97819/1912, ambele de I. Vuia.

Geografia și Constituția a fost calificată prin recenzen-tul ministerial de superioară mul-tor Geografii maghiare. (695) 1-2

Case în Feredeu de esarendat!

Subscrișul dau în arîndă pe timp de 3-5 ani, casele și moșia aflătoare în comuna *Feredeu* (scălzile dela Geoagiu de jos) rămase de Ambrosiu Mișca și soția.

Casele sunt vecine cu scălzile! Cei ce reflectează vor afla condițiunile dela proprietariu.

(693) 1-3 Nicolae Tiu, paroh Birsău (Berekszó, u. p. Marossolymos)

Tîrgul Seliștei

(comit. Sibitului)

să ține în toamnă în următoarele zile:

In 4 Octombrie n. tîrg de oi și de porci.

In 5 și 6 Octombrie n. tîrg de cai și de vite cornute.

In 7 Octombrie: tîrg de mărfuri (tîrgul „slobod“).

(692) 1-3 Primăria Comunală.

Invățacele de prăvălie

să primește îndată în prăvălia mixtă a subscrișului!

Etate 13-15 ani.

Cei cu școală mai bună și cu cunoștință de limbi cit de cit, sunt preferiți.

Ilie Branga, comerciant Cimpa (Csimpa, u. p. Lonyaitelep) 681) 1-5 (Hunyad m.)

MII și MII

de oameni binecuvîntă spirital Menthol sârat „Omnia“, ca leac de casă distins, atît pentru morburile interne cît și din afară.

Incetesză: dureri de cap, de dinți, de stomac, podagra, reumatizm, cădere de păr, etc.

Depozit principal la:
Iosif Grafius, Orăștie.
(654) 5-20 **Virgil Vlad, Alba-Iulia.**

Publicațiune de licitare minuendă.

Pe baza planului de edificare și a preliminarului de spese aprobat de autoritățile competente superioare, prin aceasta să publică licitațiune minuendă, pentru zidirea școalei gr.-or. rom. din *Vaidei*, tractul Orăștiei.

Licitațiunea să va ținea Duminică în 2/15 Sept., la 2 ore d. a., în școala din *Vaidei*.

Prețul strigării este 23.000 cor. cu observarea condițiunilor staverite de comitetul parochial în condițiunile de licitațiune.

Licitanții au a depune vadiu de 10%, înainte de începe-re licitațiunei.

Planul de edificare, preliminarul de spese, precum și alte informațiuni referitoare la edificare și la materialul ce-l dă parochia, să poate vedea în cancelaria oficiului parochial local.

Comitetul își rezervă dreptul de a alege dintre minus-oferenți pe care-i convine.

Vaidei, la 18/31 August 1912.
Pentru comitetul parochial:

Zacharie Tilicea
president.
Nr. 492/912. vidi:
Vasile Domșa,
protopresbiter. (685) 2-2

VINURI vechi și no — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), PETRU BENEĂ, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate și pe lingă prețurile cele mai moderate.*

Vinuri vechi: Vin alb 68 fil., Rizling 82 fil.,

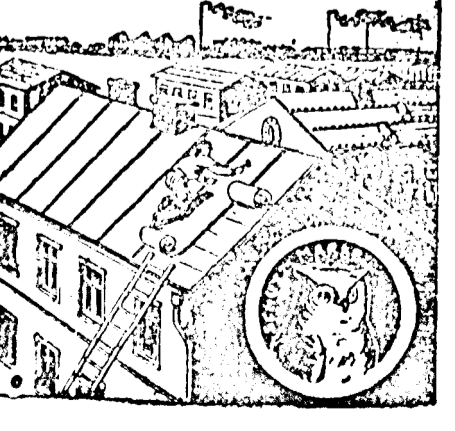
Roșu 92 fileri.
Siller 70 fil.
Carbenet 100 fileri.

Vin din 1911: 62-66 fileri.

Rachie de trevere (comină) K 180
Rachie de comină, specialit. „ 220
Rachie de drojdii 2 cor. 40 fileri.
Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachie să exponează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. Vase împrumulez pe timp de 2 luni. Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENEĂ,
proprietar de vii.
(674) Világos, (Arad m.) 3-18

KOLLARIT
LEDERPAPPE ELASTISCHE, STURM-SICHERE u. GERUCHLOSE
DACHPAPPE

PLACA DE PIELE KOLLARIT

prin compoziția sa elastică, sigură contra furtunei și rezistentă vremii, fără miros, trasă cu compoziție de cauciuc, — este cea mai bună materie de coperit, și **infinit trainică!**

Pentru coperirea coperișelor vechi de șindilă e deosebit potrivită.

Nu trebuie nici feștită, nici unsă cu zamă de var.

Depozit exclusiv la:

C. Baicu.
(651) 6-13 Orăștie (Szászváros).

„Librăria Națională“ S. Bornemisa
Orăștie—Szászváros.

Are bogat magazin de cărți, pentru popor, frumoase, povăuitoare și de petrecere, apoi mare depozit de lucruri pentru scris, tot felul de revizite pentru școlari și cărți școlare, — pe cari le pune la îndemâna obștei cumpărătoare mai ieftin, ca oricare altă librărie!

Dintre noutățile literare, eșite mai nou de sub tipar, cele mai de samă sunt:

Volintirii, o prea frumoasă povestire de Ion Dragoslav. Prețul 30 fil.

Impăratul Rogojină, poveste meșter scrisă și foarte interesantă. Prețul 30 fil.

Sticla din urmă, piesă teatrală, plină de haz. Prețul 30 fil.

Versuri flusturate, un vol. de poezii glumețe, scrise de istețul Haralamb Călâmăr. Pr. 60 fil.

„Bălăilor și Tămăiță“, o cărticică de povești, întocmită anume pentru popor. Pr. 50 fil.

„Musca“, „Năsul“, „Inițtia scrisoare de dragoste“, trei monoloșge interesante veșele. Prețul 50 fileri.

„Scrisori“, piesă teatrală într'un act. Prețul 30 fileri.

„Sara pe uliță“, dialog de Em. Suclu. Prețul 20 fil.

„Țiganul în căruță“, piesă de Em. Suclu. Prețul 30 fil.

„Zări din Univers“, de G. Todica, o cărticică interesantă despre întunecimile de soare. Prețul 30 fileri.

Prețul la toate acestea e cor. 3-60, dar acela, care le comandă toate deodată, le capătă, franco, cu numai 3 cor.

Pentru alte cărți interesante cereți catalogul cel mare al librăriei, de unde să pot alege zeci și zeci de cărți frumoase și bune!

Cine comandă cărți singuratic să pună bani și pentru postă, deosebit de prețul cărții, și anume de o carte mică, ieftină, cite 5 fileri, iar de cele mai scumpe, cite 10-20 fileri de fiecare. Cine nu trimite bani de postă, nu capătă cărțile. Care vrea să-i meargă pachetul cu cărți recomandat, să pună pentru recomandare, afară de banii de porto, încă 25 fileri.

Cereți catalog și trimiteți prețul cărților înainte la adresa:

„Librăria Națională“
Orăștie—Szászváros.

Invățăcel

caut pentru prăvălia mea! De 13-15 ani virstă. Cunoștința de limbi face să fie preferiți.

IOAN MILEA

(683) 2-2 Agnita (Szentágota)

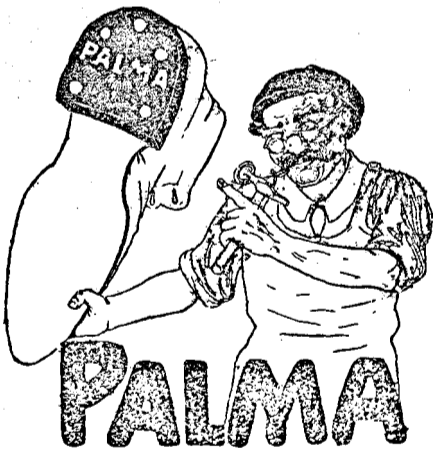
Caut crișmariu!

Pentru circioma și restaurantul din Orăștie, strada Căstănlui, să caută cu 1 Septembrie n., — un circiumar. — Adresa:

KOHN MÖR

(681) 3-3 Orăștie.

Cele mai bune călcie de gumii sunt călciele:

(588) 15-0

Mărgăritarul dintre toate cafele de cereale — este **Cafeaua de secară Perlă alui FRANCK.**

Fiecare înghițitură din ceașcă adverește superioritatea acestei calități foarte fine!

La fiecare cafea de cereale se cuvine însă o mică porție de **Veritabil „FRANCK“**: Aduș la cafea,

pentru a produce un gust complet, o culoare frumoasă și potitoare. — Ambele sorturi să găsească de vânzare în fiecare magazin cu coloniale.

(614) 10-10

Picăturile de stomac alui BRADY

naștere: Picăturile Maria Zell, mai mult ca de 30 ani așa s'au valorat că nu pot lipsi din nici o casă. Efect neajuns la conturbări de mistuire, la arderi de stomac, infundare, zgirciuri de cap și rinză, amețeli, nesomn, colică, anemie etc.

Să capată în toate apotecele. O sticlă mare cor. 1-60 mică 90 fil; 6 sticle mici 5 cor. 80 fil. 3 mari 5-30. Primind banii, să trimiț franco, prin:

Apoteca K. BRADY la „Reg. Ung.“ în Viena, I. Fleischmarkt, 2. Depot 5

Atenți la marcă care e: St. Fecioara de Maria-Zell; pachetare roză și subscrierea de pe chipul de alături. (503) II. 12-25.

Casă de vânzare.

Casa cu Nr. 21 din strada Tămășesei, în Orăștie, e de vânzare din mână liberă. — Curte frumoasă, grădină mare, șopru, șură mare, etc. In fundul grădinii o altă casă. — A să adresa în casă. (684) 2-3

Calfă de ferar,

lucrător bun și potcovar deprins, — află aplicare îndată în lucrătoreea subscrisului. Plată bună. Condiție sfatornică.

G. Spornic, m. ferar în Căhalm (Kőhalm, 66).

(686) 2-2

Publicațiune.

In urma decesului soțului meu, exarindez urgent o moșie de circa 580 jughere cat. Depărtare de tren 3 kilometri. — Doritorii sunt a să adresa la

(688) 2-3 **MARIA SALCA** în Boarta (Mihályfalva), gara și posta ultimă Nagyselyk.

Invățăcel de librărie.

Caut un **invățăcel** cu 2-3 clase gimnaziale sau reale.

Librăria M. Onișor NĂSAUD

(680) 3-3

Fărină, — Tărițe.

Fărină de cea mai aleasă calitate, pentru pâne bună și aluaturi (prăjituri), — precum și tărițe, vă recomandă în ori-ce cantități, cu prețuri moderate,

Abrahăm Manó Orăștie (Szászváros).

(572) 18-

Fost *Magaziner* la o fabrică de mașini, din cauza desfacerii fabricii, caută loc de magaziner, sau de servitor de cancelarie, sau supraveghețor de depozit, expeditor, sau altă slujbă de acest fel.

E om așezat, cu familie, fără patimi.

Adresa o dă Administrația foii. (675) 8-3

Secretul meu.

Sistemul meu, de a cumpăra cu bani gata toamna, marfă de mâna întie, — îmi face cu puțință a pune în vânzare

Vinuri bune,

curate. exclusiv din Ardeal, — pe lângă prețurile cele mai ieftine!

Fă o probă cînd ai la casă un botez, o cununie sau altă sărbătoare familiară.

Prețurile: dela 56 fileri în sus. Felurite soiuri curate.

(671) 19-50 **HANS STEPHANI** hotelier, Orăștie (Szászváros).

Capital social Coroane 1,200.000.

Telefon Nr. 188. Postsparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“ societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii PARTENIU COSMA, directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“

face totfelul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. — Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile. Asigurările să pot face prin oricare bancă românească, precum și la agenții și bărbaiți de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni să dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricînd în serviciul societății.

»BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE« dă informațiuni gratuite în ori-ce afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la: **„Banca generală de asigurare“** Sibiu—Nagyszeben. — Edificiul „ALBINA“.